

הלכות יום טוב תקייתקה

קנג

שנאפה בו ביום אע"פ שאפוד לצורך נכרי מטעם שנחבאר בס"י שכ"ה כ"ג מכל מקום ביו"ט שלאחריו יש להתירו? כיון שיש מתירין אותו אפילו בשבת עצמו ודבריהם עוקר כמו שנחבאר שם^א;

ז כל היתר לקחות אלו שביארנו בס"י זה ובס"י תקט"ו ובס"י תקי"ג הן פירות הן דגים הן קמח הן פת וכן שאר כל לקחות שבעולם אין היתר אלא כששומת המקח ידוע ואין צריך לקצוץ דמים עם הנכרי^ב.

ואע"פ ששומתו ידוע אסור לשלם לו המעות ביו"ט עצמו^ג אפילו אם מראה לפני הנכרי את המעות כדי שישלם בעצמו אסור ואפילו ע"י נכרי אחר אסור לשלם לו רכל שהמעות מגיעין ליד המוכר ביו"ט ניכר הדבר שהוא מקח וממכר^ד שאיסורו מפורש בכתוב בנתיחה^ה ולא התירו אלא כשאנו נתין לו מעות דאין אין נראה כמקח וממכר אלא כשאלה ועל דרך שנחבאר בסיומן שכ"ג ע"ש:

ז ואפילו בערב ביו"ט אסור לומר לנכרי שיקנה לו למחר מיני מאכל^ו אפילו הוא צריך להם לשמחת ביו"ט^ז ואפילו אומר להנכרי שיקנה לו בעד מעות שלו ואחר ביו"ט יחזיר לו מעותיו הרי זה אסור^ח שהרי הנכרי הוא שלוחו לקנות ביו"ט^ט ואפילו בדיעבד שכבר קנה לו הנכרי בשליחותו אסור ליהנות מהם ביו"ט אם הישראל הוא רגיל לעשות כן דאם נתיר אותם באכילה ביו"ט יש לחוש שיהזור לעשות כן כיון שהוא חשוד על כך אבל אם אינו רגיל לעשות כן אין לקונסו על זה ומותר לו לאכול אותם ביו"ט עצמו^י אם ידוע שהובאו מתוך התחום או שהיא עיר שרובה נכרים^{יא}:

ח לומר לחנוני מלא כל כלי זה יין דינו ביו"ט כמו בשבת^{יב} כמו שנחבאר בס"י שכ"ג י"ג ע"ש וכן להמיל גורלות דינו ביו"ט כמו בשבת^{יג} כמו שנחבאר בס"י שכ"ב י"ד ע"ש:

ט לא ימור אדם שעורים ויתן לפני בהמתו^{יד} שאסור למדוד ביו"ט^{טו} אלא משער באומדן דעתו ונתן לה^{טז}:

תקיית דיני הוצאה מרשות לרשות ביום טוב וכו' כ"ב סעיפים:

א כבר ביארנו בס"י תצ"ה^א דמתוך שהותרה הוצאה לצורך אוכל נפש הותרה אפילו שלא לצורך אוכל נפש ובלבד שיהא בה צורך יו"ט קצת אפילו אינה לצורך הנאת

לט עולת שבת סק"ב.
 מג כדלעיל ס"י רנ"ג ס"א. וראה לעיל ס"י תצה ס"ג.
 מא רא"ש שם. מור וישוע' שם.
 מב מ"א סק"ה.
 מג שו"ע ס"ג.
 מד סק"ה א.
 מה רמ"א ס"ג.
 מז סימן זה בשו"ע לא הגיע לדינו, וראה שו"ע ורמ"א שם ס"ג, ונז"א שם סק"ז.
 מז נגמרא כמ', סויע"א. מור וישוע' ס"ה. וראה גם לעיל ס"י שבר ס"ב.
 מח כדלעיל ס"י תק"א, וש"נ. וראה לעיל ס"י שבר שם.
 מט ר"ף (מ', א). רנ"ב ס"ד רמ"ב פ"ד ורמ"ב. מור וישוע' שם. לעיל שם.

כט סוף ס"ו.
 ל ב"י מר"ף ורמ"ב. רמ"א סוף ס"א. אלה זומא סק"א.
 לא שסמך על המתירים בשעת הדין.
 לב ראה מ"א סק"ד. לעיל ס"י שכן ס"א (שבאין המקח ידוע אסור להחזיר שם דמים ושם מודה לכל הרעות).
 לג חק ס"ג (כשאנו מוכיר סכום דמים).
 לה רבנו יונה ג"כ ח"ח (ע"ה, א). ב"י ד"ה ורבנו יונה.
 לבוש סוף ס"א. מ"א שם. וראה גם לעיל ס"י שבה סמ"ג.
 לד ראה לבוש ונז"א (עובדי הרחל).
 לה רש"י כ"ב, ב ד"ה אין מוסקין. וראה בנתיחה י, לב, יג. מור"ח. וראה גם לעיל ס"י רס"א ס"ב.
 לו סק"ה א.
 לז שו"ת רמ"א ש' כלל כ"ב ס"ג. מור וישוע' ס"ב. יש"ש פ"ג ס"י כמ'. מ"א שם. וראה גם לעיל ס"י שו"ה. שו"ת רבנו ס"י ב.
 לח רא"ש שם. לבוש ס"ב.

קנד הלכות יום טוב תיקה

הגוף אלא לצורך מצוה כגון קמן למולו וספר תורה לקרות בו¹ וכן אם הוא צריך לילך לבית הכנסת או למייל לשמחת יו"ט ואינו יכול להניח את הקמן בבית יחודי או שהוא רוצה להוליכו עמו לבית הכנסת או כדי למייל עמו² מותר לו להוליכו שגם המייל הוא צורך שמחת יו"ט³.

וכן מותר להוליד סידורים ומחזורים לבית הכנסת כשצריך לקרות בהם בו ביום וכשם שמותר להוליכן כך מותר להחזירן לביתו אף על פי שבחזרה זו אין בה צורך יו"ט כלל⁴ שהרי אינו מחזירן אלא כדי שלא יגנבו ויאבדו ואין זה צורך היום אלא צורך ממנו אעפ"כ התייר לו חכמים להחזירן כדי שלא ימנע מלהוליכם מחמת שתיירא שלא יוכל להחזירן⁵.

כמה דברים אמורים כשהוליכן לשם ביו"ט אבל אם הוליכן לשם קודם יו"ט אסור להחזירן לביתו ביו"ט⁶ שבשביל זה לא ימנע מלהוליכן לשם קודם יו"ט שהרי אפשר לו להחזירן קודם יו"ט⁷.

ואין צורך לומר שאסור להוציא לרשות הרבים או לכרמלית⁸ דבר שאין בו צורך יו"ט כלל⁹ כגון מפתח של תיבתו שמעותיו מונחין בתוכה או שמונחים בתוכה שאר דברים¹⁰ שאינו צריך לו בו ביום¹¹ אבל אם מונחים בתוכה אוכלין ומשקין הצריכים לו בו ביום¹² או בנדים ותבשילין הצריכים לו בו ביום¹³ מותר להוליד עמו המפתח אם אי אפשר לו להניחו בביתו שאין שם אדם נאמן לו¹⁴ וכן מותר להוליד עמו סכין כל היום אף לאחר שכבר גמר סעודתו לפי שהוא צריך לו כל היום שאם יזדמן לו איזה פרי יחתוך בו¹⁵ אבל אם ידוע לו שלא יצטרך לסכין¹⁶ בהליכה זו כגון שהוליד לבית הכנסת¹⁷ אסור להוליכו עמו:

ב וכל זה בעיר שאינה מעורבת שאסור למלטל בה בשבת אבל אם היא מעורבת בענין שמותר למלטל בה בשבת מותר להוציא ולהכניס אפילו דבר שאין בו צורך היום כלל¹⁸ ואין צורך לומר שמותר להוציא ולהכניס לצורך בהמה או לצורך נכרי עיין סי' תקי"ב¹⁹:

ג כמה דברים אמורים להוציא ולהכניס דרך רחוב העיר או דרך מבואותיה אבל להוציא מחצר לחצר דרך פתחים וחלונות שביניהם אין צריך עירוב כלל²⁰ ומותר להוציא כל

ב משנה יב, א כבת הלל לפרוש ר"ח שם עק"ג, תוס' שם ד"ה ה"ג רש"י, רא"ש פ"א סי' יח, מור וקב"ש פ"א, ג רא"ש שם בשם ר"ת, מור וקב"ש שם, ד תוס' שם בסופו, נירדכי רמז תרנ"ג ישי"ש פ"א סי' ל"ה, מ"א סק"א, ה מרדכי שם, ישי"ש שם, ו רא"ש שם, מרדכי שם, ישי"ש שם, ז ישי"ש שם, מ"א סק"ב, ח רא"ש שם, ישי"ש שם, מ"ו מ"ג סק"א, כ"א שם, ט ישי"ש שם (שהיו שם מנהלים מכתב שנים), מ"ז שם (היו כבר שם קודם יו"ט), מ"א שם (מינים רבים), י ראה גם לעיל סי' תנ"ג ס"א, סי' תנ"ג ס"ה, יא מ"ו מ"ג סק"ב, ובהלכות סי' תקיב ס"א וסי' (שאפילו לצורך נכרי ובהמה אמור), ושי"ג, יב תוס' רא"ש שם (גם לבית הלל), יג רא"ש שם, בשם הירושלמי פ"א ה"ג, ותשובת הגאונים.

א ישי"ש שם, מ"ו סק"א, מ"א שם, **יד** ר"ן (ג, א), ר"ח ירושלמי, מ"ז שם, ומרמלע סי' תנ"ג סי' ג' ושי"ג, **טו** רא"ש שם, בשם הירושלמי שם, ישי"ש שם, פ"ו שם, מ"א שם, **טז** רא"ש שם בשם הגאונים, ישי"ש שם, מ"א שם, **יז** ראה מ"ו סוף סק"א, **יח** מ"ו סק"ב, **יט** ראה ישי"ש שם, מ"א שם, פ"ו שם, **כ** ראה מ"ז סי' ש"ה סק"ב (לענין פלגולו בשבת), לעיל שם סי' ת, **כא** ר"ן (מ, א), מורה"ר, רמ"א ס"א (כשתנח עירוב, וראה לקמן ס"ג), **כב** סוף א, **כג** יו"ף (ג, א), רא"ש פ"א סי' יט, מור וקב"ש סי' תקב"ב, ס"א.

הלכות יום טוב תיקה

קנה

דבר אפילו שאין בו צורך יו"ט כלל¹⁰ מהצר לחצר אע"פ שלא עירבו יחד ואין צריך לומר שמותר למלטל בחצר שיש בה בתים הרבה שלא עירבו יחד אפילו דבר שאין בו צורך יו"ט כלל רק שיחא מותר למלטלו ביום טוב שאין עליו תורת מוקצה¹¹:

ך ואפילו דרך רהוב העיר ומבואותיה מותר אם הם מתוקנין בלחיו או קורה או צורת הפתח (על דרך שנתבאר בס' שם"ג) אע"פ שלא עשו שיתוף מבואות שלא הצריכו ערובי חצרות ושיתופי מבואות¹² אלא בשבת שההוצאה אסורה בו לגמרי אבל ביו"ט כיון שרוב ההוצאות הן לצורך יום טוב והן מותרות אפילו ברשות הרבים לא הצריכו לערב ולשתף משום מיעוט ההוצאות שהן שלא לצורך היום כלל¹³.

ומכל מקום במדינות אלו שנוהגין לעשות שיתוף אחד בערב פסח לכל שבתות השנה¹⁴ נכון הדבר לכלול בו גם יו"ט ולומר בדין יהא שרי לנא כו' לכל שבתות וימים טובים¹⁵ של שנה זו וכן יעשה מי שנוהג לערב ערובי חצרות לכל שבתות השנה ומי שנוהג לערב ולשתף לכל שבת ושבת בפני עצמה יאמר בשבת שלפני יו"ט לשבת זו וליו"ט הבאה עלינו ואין זה נקרא משנה את המנהג כיון שאינו עושה מעשה חדש¹⁶:

ך שפור שגלו בו בשר¹⁷ אם הוא אינו מיוחד לשפור¹⁸ אלא שלקח עץ חד כעין שפוד וצלה בו באקראי בעלמא¹⁹ אחר גמר הצלייה שוממו מלפניו²⁰ בנרידה ובמלטול מן הצד²¹ ער שנועבירו לקרן וזית כדי שלא יזוקו בו²² אבל אסור למלטלו²³ במלטול גמור²⁴ לאחר שניטל ממנו הצליו לפי שנמאס ומוקצה²⁵ ואף המתוריים מוקצה מחמת מיאוס ביו"ט²⁶ לא התירו אלא בדבר שיש תורת כלי עליו אבל שפוד זה לאחר שגמרו בו מלאכתו אין עליו תורת כלי כלל²⁷ כיון שאינו מיוחד לשפור²⁸ ולפיכך אפילו לצורך גופו או מקומו אסור למלטלו²⁹ אבל מותר לחזור ולצלות בו³⁰ דלענין צליה יש עליו תורת כלי³¹ כיון שהוא חד כעין שפוד וראוי לצליה וכן אם צריך למקומו להעמיד שם קדירה או שאר אוכל נפש מותר לסלקו³² וכן הדין בכל דבר שהוא מוקצה³³ כמו שנתבאר בסוף ס' תק"ט³⁴ ע"ש:

ך סולם של עליה³⁵ הדיינו סולם גדול³⁶ שעשוי לעלות בו על גג הבית אסור למלטלו³⁷ כיו"ט כמו שאסור למלטלו בשבת ממעם שנתבאר בס' ש"ח³⁸ ואפילו אין ממלטל את

לט רש"י שם ד"ה אסור.
מ כדעת הא' דלעיל ס' תצח ס"ג.
מא תוס' שם. מור ושי"ע שם.
מב מור ושי"ע שם.
מג יש"ש שם.
מד יש"ש שם. מ"ז סוף סק"ג.
מה ראה יש"ש שם (במאמר שחזור צללות בו למפעל חזין דלא במיל תורת כלי נועליו).
מו רמ"א ס"ג. מ"א סק"ו.
מז רמ"א שם.
מח ריש סעף חז.
מט ברייתא מ' ב ריב"ז הירדה מור ושי"ע ס"ד.
נ תידין הא' בתוס' שם ד"ה מאי. ר"ת בתוס' ערובין עז.
נא ב ד"ה אי הכי. מור ולבוש ס"ה. ש"ע ס' שח ס"ה.
נב ריב"ז ח"ל שבת בפ"ו ה"ו (שאין עליו תורת כלי). מור ושי"ע שם.
נג הלכה זו חסרה בשע"ק שם, וראה שם מ"א סק"ה (וגיל דעמטא דהוי כאחד מולולות הבית; דלעיל שם כל"ה).

כד ר"ן שם ד"ה וקיימא לך, לדעת הר"ף.
כה ראה ר"ן (מ, א) שם. רמ"א שם.
כו ר"ף שם. רא"ש שם. מור ושי"ע שם.
כז ר"ן שם ושם.
כח כדלעיל ס' שם ס"ה.
כט ראה לעיל שמו ס"ה, ובסידור (עירובי חצרות), שלא נזכר יו"ט.
ל יש"ש פ"א ס' לד בסופו. מ"ז סק"ב. מ"א ס' שמו מף סק"ב.
לא נגזרא כח, ב מור ושי"ע ס"ג.
לב משמעות התוס' שם ס"ה רבינא. מור ושי"ע שם. וראה לעיל ס' תקב ס"ה, וס' תקו ס"ג, מתי אסרו משום מוקצה ונמשו תיקון כלי.
לג יש"ש פ"ג ס' כד.
לד רב אדא בר אבהו בגמרא שם. מור ושי"ע שם.
לה רש"י שם ד"ה שנומט.
לו רבינא בגמרא שם. מור ושי"ע שם.
לז שנומט בגמרא שם.
לח ראה מ"ז סק"ג.

כולו אלא מקצתו כגון שרוצה לנטותו מעט ממקום למקום⁷¹ הרי זה אסור בין שבת בין ביום⁷² כרין כל מוקצה שאסור למלט אפילו מקצתו כמ"ש בס' ש"א⁷³ ורש"י⁷⁴ ע"ש: ז אבל מותר לעלות ולירד עליו ואין חוששין שמא יזינו מעט⁷⁵ דאף אם יזינו הוא דבר שאין מתכוין ומותר⁷⁶:

ח סולם של בית⁷⁷ דהיינו סולם קמן שאינו ראוי לעלות בו על גג הבית⁷⁸ ואין משתמשין בו אלא בתוך הבית⁷⁹ מותר למלט מזוית לזוית בתוך הבית אבל אסור להוציאו לרשות הרבים⁸⁰ אפילו בעיר המעורבת שאין בה משום איסור הוצאה ואפילו הוא מוציאו לצורך שמחת יום⁸¹ כגון להוליכו לשובכו להוריד ממנו גזולות⁸² הרי זה אסור מפני מראית העין שיאמרו עליו שהוא מוציאו לחוץ כדי לעלות בו על הגג לטוח במיט⁸³ (כך היו נוהגים במיהם שגגותיהם היו חלקים⁸⁴ ומוחים במיט מפני הגשמים⁸⁵) והרי הוא עושה מלאכה ביום⁸⁶ אע"פ שסולם זה הוא קמן ואינו ראוי לעלות בו על הגג מכל מקום אפשר שיסמכנו לזיום היוצאים מהבתלים ויעלה עליהם להגג⁸⁷ ואפילו עכשו בזמן הזה שאין לנו גגים מוחים במיט מכל מקום גזרת חכמים לא במלה⁸⁸:

ט אבל סולם של שובך⁸⁹ דהיינו שהוא מיוחד לעלות בו לשובך⁹⁰ מותר להוליכו משובך זה לשובך אחר אפילו דרך רשות הרבים⁹¹ ואין חוששין למראית העין⁹² לפי שצורתו מוכחת עליו⁹³ והוא ניכר שהוא מיוחד לשובך⁹⁴ ויודעים הכל שהוא מוציאו כדי להוליכו לשובך ולא יחשדו אותו שרוצה לעשות מלאכה ביום⁹⁵:

י להוציא גרף של רעי ולהחזירו כדינו בשבת כך דינו ביום⁹⁶ כמו שנתבאר בס' ש"ח⁹⁷: יא בהמה שמתה ביום⁹⁸ אם היתה מסוכנת מערב יום⁹⁹ מותר למלטלה ולחטכה לפני הכלבים ביום¹⁰⁰ לפי שמאמול היא עומדת ומוכנת לכלבים¹⁰¹ שהוא יודע שתמות ביום¹⁰² אבל אם לא היתה מסוכנת מערב יום¹⁰³ אע"פ שהיתה חולה אסור למלטלה ביום¹⁰⁴ לדברי האוסרים גולד ביום¹⁰⁵ (במ"ש בס' תצ"ה¹⁰⁶) שהרי אמול כשהיתה עדיין

71 ר' חייא שם.

72 ראה מ"מ שם, ובהל' יום פ"ה סוף ה"ד.

73 נה סעף יב.

74 נו סעף יד.

75 ראה לעיל מ' שח ס"ד וסוף מ"ב (שאימור המלטול הוא רק בריו אבל ברנלוו בלאו הכי מותר, שהוא מלטול בלארד יד).

76 ראה לעיל מ' רחב מ"ו (שאמור לנענע בגד הדלק התלוי פן יתגרד מנגיעתו). מ' תקיז ס"ג (לענין ביצה: קרוב הדבר שזיזנה מעט).

77 נט ר"ה תוס' שם.

78 ס ב"ח ד"ה מותר.

79 ס"א מ"ו סק"ה.

80 ס"ב הביעות המ"א סק"ו, להקל במולם של בית (כדעת ר"ה) רק בתוך הבית (כדעת הרמב"ם פ"ה ה"ד לענין סולם של שובך).

81 ס"ג רמב"ם שם (שנמנעם זה תתירו במולם של שובך בתוך הבית).

82 ראה לעיל מ' תצו ס"ו (שצנרת דוקא בגזולות שאין מפריחין ושזינן אותן).

83 ס"ה גמרא מ, א (לביט שמאי, אף במולם של שובך).

84 רמב"ם שם (שנמנעם זה אסור כר"ד אף במולם של שובך).

100 כדלעיל מ' תלג ס"ג וש"ג.

101 רש"י שם ד"ה להטיר.

102 רש"י שם ד"ה היראה.

103 ס"ט כדלעיל מ' שעב סמ"ו.

104 ע מ"ו סוף סק"ג. וראה גם לעיל מ' קבד ס"ד (אע"פ שבפול הדמס). לקמן י"ח סוף ס"ד.

105 ע"א משנה מ, א בבית הלל. מור וש"ע ס"ד.

106 ע"ב רש"י שם ד"ה א"ן.

107 ע"ג כלשנא קמא בגמרא שם כדעת בית הלל רא"ש פ"א ס"ד ד' בשם הגאונים. מור וש"ע שם.

108 ע"ד גמרא שם אליבא דבית הלל.

109 ע"ה ראה מאורי כמשנה שם.

110 ע"ו ראה גמרא שם (שכוכו מוכח עליו), ורש"י ד"ה שוככו (ניכר שהוא של שובך).

111 ע"ז ש"ע ס"ה.

112 ע"ח מע"ג יע"ה.

113 ע"ט גמרא כ, ב (לנויסתונו: במסוכנת הדבר הכל). ר"ף (ד, ב, ראה שם ר"ן ד"ה ר"א). מור וש"ע ס"ז.

114 פ ר"ף שם. וראה תוס', ב ד"ה מוכן (מוכן ועומד).

115 פ"א ר"ף שם (דעתיה עלוהי). לבוש ס"ו.

116 פ"ב מ"מ פ"ב דמ"ג. מור וש"ע שם.

117 פ"ג ולענין שבת ראה לעיל מ' שכד ס"ה.

118 פ"ד סעף י"ג.

הלכות יום טוב תקה

קנו

היה אינה מוכנת לכלבים שלא היה יודע שתמות ביו"ט והיום שמתה הוכנה לכלבים (א) והרי זה נולד ביו"ט⁹⁹;

יב עצים שהכניסו לאוצר להצניען לימות החורף אם לא הכין אותם מבעוד יום (דהיינו (ב) שישווב עליהם להסקה כמו שנתבאר בס"י תצ"ה¹⁰⁰) אסור להסיק ביו"ט לדברי האוסרים מוקצה ביו"ט¹⁰¹ וכן ערימת התבן שלא היה ברעתו להסתפק ממנה למאכל בהמה עד לאחר זמן מרובה אסור להסיק ממנה ביו"ט¹⁰² אלא אם כן הכין אותה מבעוד יום להאוסרים מוקצה ביו"ט.

ואם אין התבן ראוי אלא להסקה¹⁰³ כגון שהוא נרקב וסרוח שאינו ראוי לבהמה¹⁰⁴ וגם יש בו קוצים שאינו ראוי לבל בו מיש¹⁰⁵ ללבוך לבנים¹⁰⁶ מחמת הקוצים שבו שמסרטים דיו והגליו¹⁰⁷ אין צריך להכין אותו מבעוד יום שהרי הוא מוכן ועומד להסקה¹⁰⁸ משעה שנרקב ונתערבו בו הקוצים ואפילו אם קודם לכן הכניסו לאוצר שלא להסתפק ממנו עד לאחר זמן מרובה מכל מקום כיון שבשעה שהכניסו לאוצר היה עדיין ראוי לבהמה או למיט א"כ בשעה שהכניסו לאוצר לא הקצה אותו אלא ממאכל בהמה ומגובל מיש אבל מהסקה לא הקצה אותו כלל¹⁰⁹ שבעת ההיא לא היה יודע שירקב ויתערבו בו קוצים ולא ידע וראוי אלא להסקה ואילו היה יודע לא היה מקצה אותו כלל¹¹⁰;

יג במה דברים אמורים כשנרקב ונתערבו בו הקוצים קודם יו"ט אע"פ שלא היה יודע מזה עד כניסת יו"ט אין בכך כלום כמ"ש בס"י ש"י¹¹¹ אבל אם נרקב או נתערבו בו קוצים ביו"ט אין לך מוקצה גדול מזה¹¹²;

יד וכל זה כשהתבן הוא יבש אבל אם הוא לח בענין שאינו ראוי להסיקו אלא בהיסק גדול של עצים או של תבן אחר אסור להסיקו ביו"ט¹¹³ לפי שהיסק גדול הוא דבר שאינו מצוי¹¹⁴ ומן הסתם אינו עומד להיסק אלא אם כן הכין מערב יו"ט;

קונטרס אחרון

(א) והרי זה נולד בו, עיין במ"ש לעיל בסוף סי' תצ"א¹¹⁵;

(ב) דהיינו שישווב בו, עיין ב"מ"ש בס"י תצ"ה¹¹⁶ דאוצר לא נקרא דחייה בידיה, והטעם משום דאף פירות שמסתפקין מהם ועצים שמסתפקין מהם דרך להכניסן לאוצר, כמ"ש בפרק קמא דפסחים¹¹⁷ בי תמרי בי ציבי אוצרות יין ושמן בו ועיין שם ברש"י, א"כ עיקר הקצאתן אינה אלא מחמת מהשבתו שאין דעתו להסתפק מהן עד לאחר זמן מרובה;

צב רש"י שם ד"ה לשינא, לבוש שם, מ"א שם.
צג רש"י שם ד"ה דאת, לבוש שם.
צד תוס' שם ד"ה תבן, מור ושו"ע שם, לבוש שם.
צה תוס' שם, מ"ז סק"ה, מ"א סק"ו.
צו מ"ז סוף סק"ה.
צז סוף פ"ה, וראה גם לעיל סי' תצו ס"א.
צח מ"ז שם, וראה לעיל סי' תקא ס"א ושי"נ.
צט מ"א שם.
ק ב"ב יט, סעי"ב, מ"א שם.

פח כדלעיל סי' תצו סב"ה קריא סק"ו (משום נולד, ולא מוקצה).
פז סוף פ"ד (שאם הקצו ע"ה מחשבה מועלת בהם מחשבת). ונתבאר בס"א ס"ב.
פח משנה ונמרא ל' א, מור ומ"א סק"י.
פח משנה ונמרא שם, מור ולבוש ס"ו.
פט נמרא שם, מור ושו"ע ס"ו.
צ רש"י שם ד"ה הנבא סריא.
צא ונמרא שם.

צינונים לקונטרס אחרון

א סכ"ח וק"א סק"ו, שהאיסור בזה הוא משום נולד (ולא משום מוקצה).
ב לכללות קריא זה — ראה נמוקי יו"ט.
ג קריא סק"ט.

מז וכל זה והאוסרין מוקצה ביו"ט אבל להמתירין מוקצה ביו"ט מותר להסיק אפילו מעצים שהכניסן לאוצר⁸⁷ וכן הדין באוצר של תבן אפילו לה אע"פ שלא נרקב ואין בו קוצים וכבר נתבאר⁸⁸ דבמדינות אלו נהגו להקל במוקצה ביום טוב:

מז אין נטלים עצים מן הסוכה ביו"ט⁸⁹ בין מן הדפנות בין מן הסכך⁹⁰ אע"פ שאינה סוכה של מצוה⁹¹ מפני שהוא כסותר בנין⁹².

ואפילו אם (ז) לאחר שגמר את כל הדפנות⁹³ העמיד עוד חבילות⁹⁴ של קנים אצל אחת מהדפנות כדי להעבותן ולחזקן⁹⁵ ע"י הוספת קנים אלו אסור ליטול מקנים אלו ביו"ט לפי שהן בטלין⁹⁶ לגבי הכותל ונחשבין כמותו כיון שהעמידן שם כדי להוסיף בעובי הדופן הרי הן נחשבין מכלל הדופן אע"פ שלא ארגן עמו והנטל מהן הוא כסותר בנין:

יז אבל אם לא נתבין בהן להוסיף בעובי הדופן אלא (ח) כדי לחזקן ולסמכו בלבד⁹⁷ אע"פ שהעמידן שם קודם גמר אריגת הדופן⁹⁸ כיון שלא ארגן עם הדופן אינן בטלין

קונטרס אחרון

(ג) לארר שגמר בו. כן כתב הט"ז¹. וכן משמע באור זרוע² והגהות אשרי³ שכתבו סתם דאם נתכוין להעבותו אסור ולא חלקו בין גמר ללא גמר. אלא שרש"ל⁴ חילק בזה מדנפשיה, ואין שומעין לו להקל נגד הט"ז דבתראה הוא. ואף המג"א⁵ לא ראה כל דברי הט"ז רק מקצת כתבו הגיע לידו כנודע למדקק היטב בבי' היבורים אלו⁶. ועוד שיעקר יסודו של רש"ל הוא על לשון הטור⁷ וכבר ישבו הט"ז בענין אחר⁸, א"כ שוב אין לנו להמציא קולא חדשה שאינה נמצאת בדברי הפוסקים⁹, מאחר דבירושלמי¹⁰ מפורש בהדיא דאם נתכוין להעבותה אסור בסתם בלי שום חילוק, והפוסקים לא הוצרכו ירושלמי זה¹¹ כיון שכתבוהו אלא מן הסמוך לדופן, ואם נתכוין להעבות הדופן אין זה נקרא סמוך לדופן אלא הוא מכלל הדופן עצמו:

(ד) כדי לחזקו בו. כן כתב הט"ז¹². וכן משמע באור זרוע¹³ והגהות אשרי¹⁴ דאין איסור אלא אם כן נתכוין להעבותו, דאם לא כן לאשמועינן רבותא טפי דאפילו לחזקו אסור. וכן משמע בטור¹⁵, שאי אפשר ליישב דבריו אלא כמו שכתב הט"ז:

קא גמרא ל' מע"א. מור. ודלעיל סי"ב.

קב סי' תצה סוף סי"ג.

קג משנה ל' ב. מור.

קד גמרא שם.

קה ברייתא שם. רש"י במשנה שם ד"ה אין. מור ולבוש

סי"ח.

קו גמרא שם (דקא סתרי אהלא). וכ"ה לקמן סוף סי"ח

ובסי' תרצה סי"ג. וראה לעיל סי' שמו סוף סי' א"א (שאהל

הוא תולדת בונה). מ"מ וציונים.

קז מ"ז ס"ק ג. וראה ק"א.

קח ראה מ"מ וציונים.

קט ירושלמי פ"ד ד"ב. אור זרוע הל' יו"ט סי' שם. הנהגות

אשרי פ"ד סי' ג. ב"י ד"ה וכתוב בתורות אשרי. מ"ז

סק"ג. מ"א סק"א (אלא שהוא אסר רק קודם שגמר

הדפנות, ולא קי"ל כותיה, בדלעיל).

קז ראה רש"י ד"ה סמוך.

קזא מ"ז שם. וראה ק"א סק"ד.

קיב ראה מ"מ וציונים.

ציונים לקונטרס אחרון

להעבות.

טו ראה כללי הפוסקים והתוראה כלל טט.

טז פ"ד ד"ב.

יז מה שלא העתיקו ירושלמי זה משום שלא הוצרכו

לבד.

יח לכללות ק"א זה — ראה נימוקי יו"ט.

יט סוף ס"ק ו.

כ הל' יו"ט סי' שם.

כא פ"ד סי' ג.

כב שכתב שטמך לה עוד חבילות, ומפרש הט"ז שם

דהיינו אפילו עשה מהם חבילה לחזק הדופן מותר.

ו לכללות ק"א זה — ראה נימוקי יו"ט.

ז ס"ק ו.

ח הל' יו"ט סי' שם.

ט פ"ד סי' ג.

י ישיש פ"ד סי' ג.

יא סק"א (שהביא דברי הישיש לחלק בין גמר ללא

גמר).

יב ט"ז מע"א. וראה כללי הפוסקים והתוראה כלל

שלג.

יג שכתב ואם לאחר שתקנה ברפנותיה ובסככה.

יד שכיון שגמר כל צרכו מסתמא אינו מתכוין

הלכות יום טוב תיקה

קנמ

לגבי הדופן^{קט} ואינו נחשבין כמותו והנוטל מהם אינו כסותר בנין אלא הרי הן כשאר כל עצים ומותר ליטול ביו"ט מקנים אלו בין שהם אגודים ביחד ועשויין כחבילה בין שהן נפרדות^{קכ} דכיון שלא נתכווין בהן כדי להוסיף בעובי הדופן וגם לא חיברן עמו^{קכ} בראי אין דעתו שהיו עומדים כאן לעולם אלא כשיצטרך להם יטלם מכאן ויסמוך את הדופן בדבר אחר לפיכך אינן בטלים לגבי הדופן:

יד כמה דברים אמורים בקנים העומדים אצל הדפנות אבל קנים המונחים על גבי הסכך^{קט} אע"פ שלא נתכווין בהן כדי להוסיף בעובי הסכך אלא כדי להצניען או כדי ליכשפן אסור ליטול מהן ביו"ט דכיון שקני הסכך בעצמם^{קכ} אינן ארוגין ביחד ואינן מחוברים זה עם זה א"כ אין שום הפרש בין קני הסכך לקנים הללו שהניח על גביהן והכל נחשב כדבר אחד^{קכ} והנוטל מאחד מהן ביו"ט הרי זה כסותר אהל^{קכ}:

יט אבל אם קנים הללו שהניח על גבי הסכך הן אגודין ביחד ועשויין כחבילה מותר ליטול מאגודה זו ביו"ט^{קט} דכיון שלא התיר אגדן כשהניחן על גבי הסכך כדרך כל המסככין בקנים שמתירן אגדן הרי ניכר הדבר שקנים הללו אינן מכלל הסכך ואינן בטלים אצל^{קכ} והרי הן כשאר כל עצים כיון שלא הניחו שם כדי להוסיף בעובי הבתל אלא כדי להצניען^{קכ} או כדי ליכשפן^{קכ} (וכל זה בסוכה שאינה של מצוה אבל בסוכה של מצוה יתבאר בס' תרל"ח^{קכ} ע"ש):

כ כל עצים שאסור ליטלן מן הסוכה בין עצי הסכך והדפנות עצמן בין עצים שהוסיף עליהם בענין שאסור ליטלן מהסוכה ביו"ט ועל דרך שנתבאר^{קכ} אפילו אם נפלה הסוכה ביום טוב אסור למלטלן^{קכ} ואפילו לשרפן במקומן אסור ביום טוב^{קכ} ואפילו אם הסוכה היתה רעועה מערב יום טוב ועומדת ליפול^{קכ} מכל מקום כיון שבתחלת כניסת יום טוב דחינו בבין השמשות היה אסור למלטלן מחמת איסור סתירת בנין^{קכ} ומתוך שנאסרו בבין השמשות נאסרו לכל היום כולו^{קכ} ואף המתירים גולד ביו"ט מרדים במקוצה מחמת איסור שנדחה בידי אדם בבין השמשות שאף בשבת הוא אסור כמ"ש בס' תצ"ח^{קכ} וסוכה זו נדחת בבין השמשות בידי אדם שבנו אותה.

ואפילו אם התנה עליה מערב יו"ט שיהיה מותר למלטלה לכשתפול ביום טוב אין תנאי זה מועיל כלום דאף שהיה דעתו עליה מערב יום טוב ואין בה משום מוקצה^{קכ} מכל

שהכל מרדים במקוצה גדול כזה דקורה בריאה וחוקה אנה עשויה לכל להשבר).
קכו כדלעיל סי' תקט סמ"ו וק"א סק"ג.
קכז נגריא שם (לדעת ת"ק). מור. מ"א סק"ג (לרבי יתירה).
קכח רש"י שם ד"ה נפלת דה"ה בסוכה. מ"א סק"ג.
קכט מ"א שם.
קל סק"ג יג. ומדלעיל סי' רעט ס"א (שבוה קי"ל לאסור, דלא כרבי שמעון).

קלא אף לדעת המתירים כשהתנה עליה כמות השמן שבנה, כדלעיל סי' רעט ס"ה, מכל מקום כאן אסור מנעם נולד. ונתבאר בק"א סי' ק' ה' דדחינו בכל נולד שגופו שששתה (משא"כ בהמה ממוכנת דלעיל סמ"ג, מועלת דעתו או תנאי). וראה גם לעיל סי' תקא ס"א (לענין קורה רעועה שנשברה ביו"ט).

קיד רש"י שם ד"ה סוכך.
קיד מ"ז שם, לדעת המור.
קטו מור.
קטז נגריא שם. רש"י ד"ה סוכך. מ"א סק"ב.
קיו רש"י שם.
קיא נגריא שם.
קיט רב מנשיא שם. מור ורמ"א ס"ה.
קק רש"י שם ד"ה וכי תנאי. ב"י ד"ה ותכוו בהנהותא אש"י.

קקב רש"י שם.
קקב ראה לקמן סי' תרכט סכ"ב.
קקג סק"ג ג וא"ך.
קקד סמ"ו וס"ח.
קקה נגריא ה' ב (אפילו לרבי שמעון שנתיר מוקצה). מור.
קקה וראה גם לעיל סי' תקא ס"א (לענין קורה שנשברה,

מקום יש בה (ה) משום נולד שהרי אתמול היה עליה שם סוכה והיום נקראת שברי עצים ולפיכך אמור למלמלה להאסורים נולד ביו"ט^{קצ"ג};

קונטרס אחרון

(ה) משום נולד כו'. הנה^{קצ"ב} במגן אברהם^{קצ"ב} לא מצא טעם ברור להרמב"ם^{קצ"ב} ובית יוסף^{קצ"ב}. אבל מ"ש^{קצ"ב} הוא ברור בגמרא דשבת דף כ"ט ע"א דגרענינים וקליפים מיקרו נולד אף על גב דדעתיה עליהם מערב יום טוב^{קצ"ב}, כמו שכתבו התוס' שם^{קצ"ב}, וכן פסק בש"ע ס' תק"א^{קצ"ב}, וכן מבואר במג"א ס' ש"ח ס"ק נ"ה^{קצ"ב}, וכן משמע בכל הפוסקים דגרענינים נקרא נולד אע"פ שדעתו עליהם מערב יו"ט. ועיקר מעלת התנאי במקום שמועיל אינו אלא משום דדעתיה עליה, כמבואר בבית יוסף^{קצ"ב}, ובתוס' שבת דף מ"ד ע"א ד"ה שבנר כו'. ואף התנאי עדיף משום דמגלי דעתיה בהדיא, מכל מקום יש לומר דסבירא ליה להרמב"ם כמו דדעתיה לא מהני כך גילוי דעתיה לא מהני בנולד. ועיין במג"א ס' תק"א סק"ב^{קצ"ב} דאפילו רעועה שנפלה מיקרי נולד.

והנה במג"א שנדחק בזה הולך לשיטתו, שכתב בס' תצ"ט סק"ט^{קצ"ב} דבהמה שמתה (מאליה^{קצ"ב}) נקרא נולד, וכן מצינו דבר אוזא שנשחטה אפילו בערב יו"ט ונסוטה כיו"ט מדמי לבהמה שמתה, ובשניהם מועיל אם היה דעתו עליהם מערב יו"ט כמבואר בגמרא^{קצ"ב}, וכן פסק בש"ע ס' תק"ה ס"ז אף על פי שהן נולדו. וע"כ צריך לומר דשאני גרעין שהוא צריך לפרי וטפל אליו לכן אין מועיל מה שדעתו עליו להסקה כיון שהפרי עצמו אינו עומד להסקה, כמ"ש התוס' שכתבא^{קצ"ב} המג"א, מה שאין כן במעיים ובבהמה שמתה, דאף על פי שהן נולדו מועיל מה שדעתו עליהם כיון שאינן טפלים לדבר אחר, והוא הדין גבי סוכה שנפלה, זו היא שיטת המג"א. אבל על הרמב"ם^{קצ"ב} ודאי לא קשה מידי, שהולך לפי שיטתו^{קצ"ב} דסבירא ליה דבהמה שמתה נקראת מוקצה, וכן מצינו דבר אוזא. והא דפריך בבבב"ב פ"ד^{קצ"ב} מדרבא דסבירא ליה אין מסיקין בשברי כלים אורבא דבר אוזא^{קצ"ב}, אף על גב שזה נולד^{קצ"ב} וזה מוקצה^{קצ"ב}, היינו משום דסבירא ליה לגמרא אליבא דרמב"ם דהלכת כרב בהנמן^{קצ"ב} דמאן דאית ליה מוקצה כו'^{קצ"ב}. וכחאי גוונא פריך סתמא דגמרא בשבת דף מ"ה מרב נחמן משום דהלכתא כוותיה, עיין ברא"ש סוף ביצה. ולהכי מהני מה שדעתו עליהם^{קצ"ב}, אבל בנולד שנשחטה גופו לא מהני, כפשטא דסוגיית^{קצ"ב} גבי גרעין דקרו להו נולד. ומטעם^{קצ"ב} שכתבו התוס'^{קצ"ב} שהן צריכים כו' משא"כ במעי דאין צריך לאוואה כו'. ולחלק בין נולד לנולד^{קצ"ב} לא סבירא ליה להרמב"ם, דכל שכן אם יש עליו נולד! גמור שנשחטה גופו לא מהני דעתיה עליוה. כגון סוכה

קלב כולעילי סי' תצה סוף ס"ג.

ציונים לקונטרס אחרון

כג לכללות קו"א זה — ראה נמוקי יו"ט.
 כד ס"ק יג.
 כה פ"ב הי"ד.
 כו ד"ה ומ"ש אבל (שתנאי לא מהני רבי יהודה).
 כז במנים סוס"כ (שלענין נולד אין תנאי מועיל).
 כח וכמו שדעתיה עליהם לא מועיל כך גם תנאי לא מועיל, וברלב"ן.
 כט ד"ה אבל.
 ל ס"ז. ולעיל שם ס"ז.
 לא שגרענינים אסורים מטעם נולד.
 לב ד"ה ומ"ש ואם התנה.
 לג ולעיל שם סוס"א.
 לד וכ"ה לעיל ס"א, וכ"י תצו סכ"ח, ונתבאר ב' השיטות לעיל שם קו"א ס"ק ו'.
 לה ואם אינה מאליה, אלא נשחטה ונטרפה, ראה מ"א ס' תצו ס"ק יט. לעיל שם סכ"ח.
 לו דף לג, א (במעי ב' אוזא). ודף כז, ב (במסוכנת). וכולעילי ס"א.
 לז שם טז, א. ד"ה אבל.
 לח פ"ב ה"טז. וראה לעיל סי' תצו קו"א ס"ק ו'.

שכ"ה גם דעת הסמ"ג ורש"י.
 לט לג, א.
 מ שאמר לשמשו צלה לי בר אוזא והשלך בני מעיים לחתול.
 מא שברי כלים.
 מב בר אוזא.
 מג ב, א.
 מד אית ליה נולד, ורלית ליה מוקצה לית ליה נולד.
 מה דראיסור מוקצה מועיל מה שדעתו עליו.
 מז שבת כט, א.
 מז והטעם שלדעת הרמב"ם גרענינים נקראים נולד ובני מעיים נקראים מוקצה, הוא בטעם שכתבו התוס' לחלק בין נולד של גרענינים שאין מועיל בהם דעתו לבין נולד של בני מעיים שמועיל בהם דעתו.
 מח שם ד"ה אבלן (שהגרענינים צריכים לאוכל).
 מט שלהרמב"ם יש ב' סוגי נולד: א' מה שהוא צריך לפרי (כמו גרענינים), ב' מה שנשחטה גופו (כמו סוכה ורעועה). וא"כ נוכל לומר לכאורה שרק בסוג הראשון לא מהני דעתו עליהם משא"כ בסוג השני.
 נ אצ"ל: שם נולד.

הלכות יום טוב תקה קסא

בא בית סתום שהוא מלא פירות⁷²⁷ מוכנין⁷²⁸ שלא הכניסן שם לאצור אותם עד לאחר זמן מרובה⁷²⁹ אלא הן עומדין לאכילה לכשיפתח פחת בבית אם נפתח הבית מאליו ביום טוב או שפחתו נכרי לצורך⁷³⁰ ישראל⁷³¹ מותר לישראל לטול פירות

קונטרס אחרון

שנפלה אפילו היחה רעועה (ואף שבתוס' דשבת סוף פרק קמא⁸¹ לא כתבו כן, וראייתם מצוואה דאמרינן בפרק ט"ו דשבת⁸² דמהני דעתיה עלויה אף על גב דמעיקרא מיגליה והשתא מיכסיי, ועל כרחק צריך לומר משום דאין צריך לגוף האדם⁸³ כדאמרינן בעלמא⁸⁴ דפירשא בעלמא הוא. זה אינו, דלהרמב"ם בלאו הכי ניחא דנקרא מוקצה, ודמי למעי דבר אווזה דמהני דעתיה עלויה. ובלאו הכי הרי הרי"ף⁸⁵ ורמב"ם⁸⁶ ורא"ש⁸⁷ לא גרסי בגמרא כלל דצוואה מהני דעתיה עלויה, כמבואר בטור וש"ע⁸⁸ ובית יוסף⁸⁹ סימן ש"ח).

וכן משמע בהדיא ברמב"ם בפרק כ"ב דשבת⁹⁰ שכתב שם בשם הרי"ף בתשובה שלא אסרו להלוב בהבמה ביום טוב אלא משום שהחלב הוא נולד ע"ש, הרי לפניך דאף שדעתו מערב יום טוב להלוב בהבמה ביום טוב אסור לו להלוב משום נולד. וכן הוא בהדיא בר"ן ויש פ"ק דביצה⁹¹ גבי ביצה ע"ש. וכן משמע בהדיא ברמב"ם ושאר אהרונים בסי' תק"ה⁹² שהחלב הוא נולד, אף שדעתו מערב יו"ט להלובה להמהר על ידי נכרי כנהוג אפילו בשבת ט'⁹³, עיין שם במגן אברהם ט"ו, ואף הרשב"א⁹⁴ לא התיר שם אלא משום שבידו להלובה לתוך המאכל⁹⁵, אבל הסוכה שאין בידו לסותרה אף הרשב"א מודה.

ואף שיש לדחות כל זה⁹⁶, דהחלב צריך לבהמה לא מהני דעתיה כמו גבי גרעינים, אבל בלאו הכי מהני דעתיה, כמו שמועיל דעתו גבי מטוכנת מערב יום טוב, אפילו לדין דקיי"ל כהגמרא⁹⁷ דבהמה שמתה נקרא נולד כמ"ש בסי' תצ"ז⁹⁸. מכל מקום לענין הלכה יש לנו להחמיר ולהלך בין נולד שלא שנשנתה גופו, כגון בהמה שמתה דלהרמב"ם⁹⁹ וסמ"ג¹⁰⁰ וסיעתם נקרא מוקצה, לכן מהני דעתיה אף לדין דקיי"ל דהוי נולד¹⁰¹, ובין נולד שנשנתה גופו, כגון סוכה שנפלה לדכולי עלמא נקרא נולד, כמו שברי כלים ט'¹⁰², דלא מהני דעתיה. כדמשמע בהדיא בשבת דף כ"ח ע"ב¹⁰³ דהמדליק

קלו משנת לא, ב. רנב"ם פ"ב ה"ט. שו"ע סי' ס"ט.
קלו רמב"ם שם. שו"ע שם.

קלה ובהניסין לאצור, ראה לעיל סי' ב"ז.
קלו ובפחתו לצורך ישראל, ראה לקמן סי' ב.

ציונים לקונטרס אחרון

סג ס"א. ודעה הב' דלעיל שם ס"ה.
סד כדלעיל סי' שה סכ"ט ואילך.
סה סק"ג.
סו בתשובה ח"ה סי' רכו. שהיא דעה הא' דלעיל שם ס"ה.
סז ולא משום דעתו להלובה לקטעה ע"י נכרי, סח הן ההוכחה הראשונה מהרמב"ם (דלא קיי"ל כוותיה), והן ההוכחה השנייה מהרשב"א (דחלב שאני). וכיון דקיי"ל שבהמה מטוכנת שמתה היא נולד ומוצלת דעתו, אפשר שגם בסוכה שנפלה מועיל הנאי. סט סי' תצט סק"ז.
ע ק"א סק"ז.
עא פ"ב ה"ט: בהמה שמתה ביו"ט כו' הואיל ולא הייתה דעתו עליה ה"ז מוקצה. הובא לעיל שם בק"א.
עב ראה ל"ת עה (כה, ד) דקליפין הוו נולד אסור ביו"ט (ולא הזכיר בהמה בכלל גזירת משקין שבו). וכן הובא בק"א שם ובסי' תקה ס"ה, הגהות אשרי פ"א סי' א, בשם אור זרוע הל' יו"ט סי' ששט, שהחלב אסור מטעם נולד.
עג כדלעיל סי"א.
עד כדלעיל סי' תקא ס"א.
עה ולעיל סי' רסד סט"ו.

נא יט, ב ד"ה שמן (שיש נולד שמועיל בו סמיכות דעת ויש נולד שאין מועיל). וראה לעיל סי' שה ק"א סוף סק"ב.
נב קנא, ב.
נג דבתחילה היה המאכל גלוי וכעת הוא מכוסה בכמי האדם, והוי נולד. או אולי צ"ל: דמעיקרא מוכי הדשתא מוגלי (כמו בשבת כ"ט, א).
נד כמו בני מעיים שאינם צריכים לאוויר, ומהני דעתו.
נה ראה רש"י תענית כב, ב ד"ה וטהרו.
נו שבת (מה, ב).
נז הל' שבת פכ"ו ה"ג.
נח שם פט"ז סי' יא.
נט ט"ל. ולעיל שם סע"ב.
ס ד"ה צוואה.
סא במלחמות (פ, ב), בשם שו"ת הרי"ף סי' יד, הובאו גם לעיל סי' תצה ק"א סי' ו. סי' תקה סוף ס"ג (וראה רמב"ם שם שהוא בכלל גזירת משקין שבו). וכן הובא בק"א שם ובסי' תקה ס"ה, הגהות אשרי פ"א סי' א, בשם אור זרוע הל' יו"ט סי' ששט, שהחלב אסור מטעם נולד.
סב (א, א) ד"ה ואיכא (דאסור מטעם נולד, גם לולי הטעם דלעיל סי' תקין ס"ב).

ממקום הפחת ולאכלן ביום טוב אף על פי שבתחלת כניסת יום טוב דהיינו בין השמשות

קונטרס אחרון

פתיחה נקרא גולד¹⁹, אף על פי שבירדו להדליקה בכל עת שירצה²⁰, דמטעם זה התייר הרשב"א החלב שנחלב ביום טוב²¹, אלא ודאי דלא מהני²² אלא החלב שאינו גולד אלא משום דמתיקא מיכסי כו', כדארמין גבי גרעינין²³, אבל לא נשתנה גופו ממה שהיה במעי הבהמה. אף על פי שאז היה עליו תורת אוכל לפי שהיה צריך לבהמה ועכשיו ירד עליו תורת משקה²⁴, אין זה חשוב שינוי בגופו, כמו שהגרעין היה צריך לפניו וטפל אליו ועכשיו הוא עומד להסקה ואף על פי כן לא נקרא גולד, אלא דמתיקא מיכסי כו' כדאיתא בגמרא. ואף שיש להלק²⁵, מכל מקום על כרחך צריך לומר כן לדעת הרשב"א²⁶, שכמה מהאחרונים הסכימו עמו, וכן משמע בהדיא ברמ"א סי' תק"ה²⁷ שכתב יש להלק (כהרשב"א) אך נהגו כו'²⁸, משמע שאינו אלא מנהג ומדינה שרי, הואיל ובידו להלוב מוכן הוא מערב יו"ט דעתו לחלבה למחר כשירצה, כמו שכתב הפרי הדש שם²⁹ לדעת הרשב"א. ועל כרחך צריך לומר דבשברי כלים לא מהני דעתיה³⁰. ואין לומר דדעתיה מהני, והתם מיירי שבערב יו"ט לא היה דעתו להדליק פתילה זו, שהרי הדלקת הנר בשבת היא חובה³¹. ודווקא לומר שיש לו פתילות אחרות, דא"כ היאך העתיק כן המג"א בסתם בסוף סי' רס"ד³², דסתם מדליק בבגד אין לו פתילה אחרת. וכלאו הכי נמי, כיון דבידו הוא למה לי דעתו³³ אם איתא דדעתו מועיל. ועוד דבסי' תק"א פסק רמ"א³⁴ ושאר כל האחרונים והוא מהגמרא דשבת³⁵ דהא דמסיקין בכלים היינו ע"י ריבוי עצי חיתר³⁶, ולא פירשו דאם היה דעתו מאתמול להסיק בכלים אין צורך ריבוי עצים. ואף הרשב"א³⁷ עצמו העתיק גמרא זו, כמו שכתב בשמו המגיד משנה בפ"ב³⁸, אע"פ שבירדו להסיקם³⁹. וגם מהגיד משנה⁴⁰ תמה על הר"ף⁴¹ ורמב"ם⁴² שלא הזכירו ריבוי עצים, ומאי קשיא דילמא מיירי כשהיה דעתו עליהם מאתמול. שהרי על כרחך צריך לומר דאין לו עצים כל צרכו דאם לא כן עובר על כל תשחית כמו שכתב המג"א שם⁴³, ומן הסתם כל מי שאין לו עצים ביו"ט גם בבין שנמשות לא היה לו והיה דעתו על כלים הללו שמשטיק בהן. אלא ודאי האמת יורה דרכו דבגולד גמור ככלים שנשברו ביו"ט לא מהני דעתו.

ומה שפירש רש"י בפרק קמא דביצה⁴⁴, היינו שרוצה לתת טעם למאי דסלקא דעתיה דמקשה בפשיטות דאף רבי שמעון מודה בגולד אע"פ דשרי בכלים שנשברו כמו שכתבו התוס' שם⁴⁵, אבל לרבי יהודה בגולד לא מהני דעתו, שהרי הוא אוסר בקורה שנשברה⁴⁶ אע"פ שמתמא היתה רעוזה מערב יו"ט כמו שכתבו התוס' ויש ביצה⁴⁷ דיושב ומצפה, דומיא דמסכת דשרי אפילו לרבי

ציונים לקונטרס אחרון

אין מועיל כאן, בודאי גם דעתו לא מועיל כאן, צא ט"ו, וכלעיל שם סי"ג.
צב כט, א.
צג שמיר אחר שהודלק מקצתו נעשה שבר והוי גולד, ולא הותר להפוך באש אלא ע"י ריבוי עצי היתר.
צד בעבודת הקדש שעה ר סי' ב.
צה הלכה יב.
צו אע"פ שלדעתו סגי כמה שבירדו לעשות בהיתר (כדלעיל בחלב), ואף כאן בירדו להסיקם בלא להפוך באש אחר שהודלק מקצתו, או ע"י ריבוי עצים.
צז שם.
צח שבת (יב, ב).
צט שם.
ק סוסק"ג. ושם סי"ד.
קא ב, א ד"ה קא סלקא דעתין: אבל בגולד לא הוה ידע דנהוי דעתיה עלויה (משמע לכאורה דעתו מועילה בגולד).
קב ד"ה קא סלקא דעתין (משמטעם אז גרע גולד ממש שלא היה בעולם מכלים שנשברו).
קג ביצה ב, רע"ב.
קד שם ד"ה אין, וכלעיל סי' תקא ס"א.

עו ולכן אסור להדליקה ביו"ט ערב שבת, שאז צריך להדליק ער שיאחז ברוב היוצא מהנר (כדלעיל שם סי"ג), ואז הוא כבר גולד.
עז שלא לצורך נר של שבת, שאז אינו צריך להדליק ער שיאחז ברוב היוצא מהנר.
עח כיון שבירדו לחלוב בהיתר (לתוך המאכל), עט מה שבידו להדליק בכל עת שירצה, וכמו"כ לא מהני גם מה שדעתו עליה מאתמול.
פ שבת כט, א.
פא כדלעיל סי' תקה דעה הב' שבס"ה.
פב בין גרעין שלא נשתנה גופו שנשתנה גופו.
פג שבחלב מועיל מה שבירדו, ובגרעינים לא מועיל מה שבדעתו.
פד טעין א.
פה בו איסור ואין לשנות. וכ"ה לעיל שם סוף סי'ה.
פו טעין א.
פז כמו שלא מהני שבירדו להדליק בכל עת שירצה, וכו"ל.
פח שבת כה, ב.
פט סק"ד, וכלעיל שם טט"ו.
צ לדעת הרשב"א שבירדו מועיל בחלב. וכיון שבירדו

הלכות יום טוב תיקה־תקט

לא היה דעתו כלל על אלו הפירות שהרי לא היה אפשר לו ליטול מהם מחמת איסור סתירת בנין קבוע שהוא חייב מן התורה¹⁷² אין אומרים מתוך שהוקצו בבין השמשות הוקצו לכל היום¹⁷³ כיון שאף בבין השמשות לא היו מוקצים מחמת איסור עצמן וגם לא היו בסים לדבר האסור מחמת עצמן רק שהיו במקום שלא היו יכולין ליטול לשם¹⁷⁴ הא למה זה דומה לפירות שהובאו מחוץ לתחום שהן מותרים למו שלא הובאו בשביל¹⁷⁵ ואינן אסורין משום מוקצה ממעם שנתבאר¹⁷⁶:

כב אבל אם פתחו נכרי לצורך ישראל הרי הפירות אסורים באכילה ובמלטול עד הערב וגם לערב צריך להמתין בכדי שיעשו¹⁷⁷ כדון נכרי שעשה מלאכה גמורה לצורך ישראל שנתבאר בס' תקט"ו¹⁷⁸ והוא הדין מי שיש לו לפתות ממנוים כבור סתום ופתח נכרי את הבור ביו"ט לצורך ישראל (וצריך לזהר בזה בימי הפסח כשנכרי מביא לפתות למכור אם יודע שהנכרי פתח היום את הבור אסור ליקח ממנו)¹⁷⁹:

תקט"ז צירי דלתות מותר להסיר ולהחזיר לצורך יו"ט וכו' מ' סעיפים:
א הנויות שאינן מחוברים לקרקע אלא הן עשוין כעין תוכה או מגדל של עץ וכשהוא רוצה לפתוח הנותן מסלק את הדלת ושוממו לגמרי מן החנות מותר לסלק ביו"ט כיון שיוציא תבלין מהחנות שהוא צריך להן לשמחת יו"ט ואחר שנמלח התבלין

קונטרס אחרון

יהודה¹⁸⁰ משום דדעתיה עליה כמו שכתבו הרמב"ם¹⁸¹ וש"ע¹⁸², אבל בנולד שנשתנה גופו לא מהני דעתו, ולכן אסור בסוכה רעועה אע"ג דיושב ומצפה כדאייתא בגמרא¹⁸³, ואף רש"י¹⁸⁴ ור"ן¹⁸⁵ ושאר פוסקים לא פירשו דלרבי יהודה מהני דעתיה אלא תנאה, דתנאה עדיפא, אבל הרמב"ם¹⁸⁶ והרב בית יוסף בשו"ע¹⁸⁷ סבירא להו כיון דמעלת התנאי אינו אלא משום דגלי דעתיה דדעתיה עליה, וכיון שלרבי יהודה לא מהני דעתיה אף גילוי דעתיה לא מהני, וסבירא להו דבסוכה שנפלה דאמרינן בגמרא דמהני תנאה היינו אליבא דרבי שמעון בסוכה בריאה כמו שכתב בב"י¹⁸⁸, וכן דעת הגמרא¹⁸⁹ להלכה, אלא שנתן טעם אחר:

<p>קמג סעף א. קמז מ"א שם. וראה לעיל ס' רנ"ט ס"ג.</p> <p>סימן תקטז</p> <p>א נגמרא י"א, ב. מור וש"ע ס"א. ב רש"י שם ד"ה הנויות. מור ולבוש ס"א. מ"א סק"א. ג רש"י שם. לבוש שם. וכדלעיל ס' שג"ט. ד מור וכדלעיל שם. ה מור ולבוש שם. ו משנת י"א, ב כבית הלל. מור וש"ע שם. ז ר"ף (ה, ב). רנ"ט ס"ג פ"ד הי"ב. ש"ע שם.</p>	<p>קלז וראה מ"א סק"ד. לעיל ס' שג"ט (על מנת לבנות). קלח כדלעיל ס' שי ס"ד. קלט הרמב"ן במלחמות (י"ג, סע"ב). ר"ן (ז, ב) ד"ה בית מ"ט שם. מ"ז ס"ק ז. מ"א שם. קמ כדלעיל ס' תקטו ס"ד ומ"ב. קמא מ"ז שם (שהלך בזה על רמ"א ס' תקטו ס"ט). וראה לעיל ס' תנח ס"ה (שהוא בשלנות הין לתרים תקופה ארוכה מן הקוצן). מ"א ס' תקטו ס"ק כו (שבפירות של נכרי אין צריך הדין בכל אופן, כדלעיל ס' תנח ס"ו). ור"כ מ"י"ו הבא בפירות ישראל מחוץ לתחום שהביאו נכרי ביו"ט לצורך השראל. קמב מ"א שם.</p>
--	--

ציונים לקונטרס אחרון

<p>ק"י טו, סעי"ב ד"ה וש"ע. ק"א פ"ב ה"ד. ק"ב ס"ח (שהשמיטו דין התנאי). ק"ג סוד"ה ומ"ש אבל. ק"ד סק"ג.</p>	<p>ק"ה ביצה כז, ב. ק"ו פ"ב ה"ט. ק"ז סימן זה ס"ו, ולעיל ס"א. ק"ח ל, ב. ק"ט שם ד"ה סיפא.</p>
--	--